

ATATÜRK BİYOGRAFİSİNE KATKI

Doç. Dr. MUSTAFA BALCIOĞLU *

"Herkesin hayatı mükemmel bir tarih parçasıdır". Kazım Karabekir, "Hayatım" adını verdiği eserine böyle başlamaktadır. ¹ Tarih yapan büyük adamların biyografileri bu açıdan daha bir anlam kazanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'le ilgili pek çok sayıda biyografi çalışması yapılmış ve yapılmaktadır. Bu eserler hem Atatürk'ü hem de Türkiye Cumhuriyeti'ni daha iyi anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bununla birlikte, sözkonusu Atatürk Biyografilerinde bir takım tereddütler görülmektedir. Nitekim, "Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi"nin ilk sayısında Sadı Borak imzalı "Atatürk'ün Biyografisinde Yapılan Yanlışlıklar" başlıklı yazıda, Atatürk'ün doğum tarihinden başlayarak, Harbiye, Akademi, Sofya Ateşemiliterliği ve başka dönemlerle ilgili olarak, "kuşkulu tarihlerin" bulunduğu iddia edilmiştir. ² Yazar kuşkulu tarihlerin başında Atatürk'ün Harbiye'yi bitiriş tarihi olarak kabul edilen 1902 yılını görmektedir. Ona göre, bu tarihi kabul eden bütün kronojilerin tümü yanlıştır. Çünkü, 1901 Aralık ayında neşredilen İstanbul gazetelerinin tümünde Harbiye'yi bitiren öğrencilerin listesi yayınlanmış ve bunlar arasında da Mustafa Kemal'in adı da yer almıştır. Halbuki, yaptığımız araştırmalara göre, gazeteler Harbiye'deki sınıavlardan sonra başarılı olan öğrencilerin isimlerini sanki diplomalarını almış Mülazım-ı Sâni rütbesine nasbedilmişler gibi algılayıp, öylece söz konusu listeyi neşretmişlerdir. Doğrusu Mustafa Kemal ve dönem arkadaşları M. Hayri, Ali Fuat, Cavit, Mehmet Arif vs. ile birlikte, 28 Kanunuevvel 1317 (10 Ocak 1902) tarihinde Mülazım-ı Sâni rütbesi ile nasbedilmişler, kimisi kıtalara kimileri de Erkân-ı Harbiye Mektebi'ne ayrılmışlardır. ³ Bu tarih başka bir çalışmada yanlış olarak 10 Şubat 1902 olarak kaydedilmiştir. ⁴

* Kırıkkale Üniversitesi Öğretim Üyesi.

1 Kâzım Karabekir, "Hayatım", Yay. Haz., Faruk Özerengin, İstanbul 1995, s. 9.

2 Sadı Borak, "Atatürk'ün Biyografisinde Yapılan Yanlışlıklar", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 1/1 Ankara 1984, s. 277-285.

3 K. K. Komutanlığı Arş., Mustafa Kemal Atatürk Dosyası.

4 Türk İstiklâl Harbine Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri, Gnl. Krm. Başk. Yay., Ankara 1989, s. 1.

Borak çalışmasında Mustafa Kemal'in, Erkân-ı Harbiye Mektebi'nden mezuniyet tarihinin 1904 tarihi olduğunu hiçbir kuvvetli delile dayanmadan iddia etmektedir. Doğrusu Mustafa Kemal bu okulu 29 Kanunuevvel 1320'de (11 Ocak 1905) bitirmiş ve bu tarihte Yüzbaşı nasbedilmiştir. Bunların dışında yazar, Mustafa Kemal'in Sofya Ateşemiliterliği'ne tayin tarihinin de karmaşık olduğunu ifade etmektedir. Makale de tayin ile ilgili olarak, Atatürk Biyografilerinde 1 Ekim, 2 Ekim, 27 Ekim 1913 ve 1 Mart 1914 tarihlerinin ileri sürüldüğü kaydedilmiştir.⁵ Belgelerden anlaşıldığına göre Mustafa Kemal'in, Sofya Ateşemiliterliği'ne tayini 14 Teşrinievvel 1329 (27 Ekim 1913) tarihine rastlamaktadır. Bu görevine 29 Kanunuevvel 1329 (11 Ocak 1914)'da Çetine, 22 Temmuz 1330 (4 Ağustos 1914)'da Sırbistan Ateşemiliterlikleri ilave edilmiştir.⁶

Atatürk Biyografisi ile ilgili başka bir çalışma da yine "Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi"nin 32. sayısında yayınlanmıştır. Bu makalede, Mustafa Kemal Atatürk'ün henüz Yüzbaşı rütbesinde iken 1909-1910 yılları arasında Yemen'de görev yaptığı iddia edilmiştir.⁷ Atatürk Biyografilerinde rastlanılmayan bu görev küçük bir yanılığdan kaynaklanmıştır. Buna göre Yemen'de görevli Subay'ın adı da Mustafa Kemal'dir. O da Selanikli'dir ve fakat sözkonusu Subay, Atatürk'ten bir dönem sonra Harbiye'den mezun olmuştur. Atatürk'le karıştırılan bu Yemen kahramanı Subay; 22 Eylül 1903'te Harbiye'den mezun olmuş, 26 Eylül 1906'da Erkân-ı Harbiye'den Mümtaz Yüzbaşı olarak çıkmıştır. 20 Nisan 1907'de 5. Orduda görev yapmış, 17 Kasım 1907'de Jandarma sınıfına intisab etmiştir. 29 Haziran 1909'da Jandarma Alayı, Asir Tabur Komutanlığı'na atanan Mustafa Kemal, 12 Ocak 1913'e değin bölgede kalmıştır. Bu arada, Yemen Kuva-yı Mürettebiyesi ile Trablusgarp Harbi'ne iştirak etmiştir. 1. Dünya Savaşı sırasında Halep Zabitan Mektebi Müdür Muavinliği ve 47. Alay 2. Tabur Komutanlığı yapmıştır. 1300 (1884-1885) doğumlu Emin oğlu Mustafa Kemal - Selanik (1319-26) 22 Şubat 1919'da emekliye ayılmıştır.⁸ Makalede sözü edilen dönemde Mustafa Kemal Atatürk 3. Ordu'da görevli ve rütbesi de Erkân-ı Harp Kolağası idi.⁹

5 Sadi Borak, A.g.m.

6 A.g. arşiv, **Mustafa Kemal Atatürk Dosyası**.

7 Zekeriya Türkmen, "Mustafa Kemal (Atatürk) 'in Yemen'e Tayini ve Bununla İlgili Belgeler", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, XI/32, Ankara 1995, s. 501-524.

8 K.K.Komutanlığı Arşivi, **Mustafa Kemal 1319-26 Dosyası**.

9 Mustafa Kemal, **Cumalı Ordugâhi**, Selanik 1909, s. 1.

SONUÇ

Türk Milleti'nin önderi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk hakkında, yapılan biyografi çalışmalarının artması sevindirici bir gelişmedir. Bununla birlikte, bu tür incelemeler daha çok arşiv vesikalarına dayanmalı, çalışmalarda daha bir titizlik gösterilmelidir.